

HUMAK[®]

OSAAMISKESKUS
KENTAURI

Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten elämässä

Pekka Kaunismaa (toim.)



Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten elämässä

Pekka Kaunismaa (toim.)

**OSAAMISKESKUS
KENTAURI**

Pekka Kaunismaa (toim.)
Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten elämässä

ISBN 978-952-456-419-9
ISSN 2343-0664 (painettu)
ISSN 2343-0672 (verkkojulkaisu)

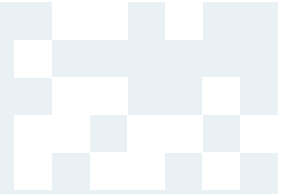
Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 142.
© Humanistinen ammattikorkeakoulu, 2022, Helsinki

Taitto: Emilia Reponen

Sisällys

Aluksi	4
Pekka Kaunistmaa Yleiskuva nuorten harrastuksista ja järjestötoiminnasta	6
Aino Tormulainen Sukupuoli nuorten harrastus- ja järjestöosallistumisessa?	9
Aino Tormulainen Nuorten harrastukset suhteessa koulumenestykseen ja perhetaustaan	12
Lauri Vaara Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten oppimisessa	16
Eeva Sinisalo-Juha Nuorten harrastus- ja järjestötoiminnan peilautuminen nuorten kokemuksiin muun muassa elämänhallinnasta, vastuullisuudesta ja osallisuudesta	20
Eeva Sinisalo-Juha Nuorten pelaaminen harrastuksena	23

Aluksi



Nuorisoalan osaamiskeskus Kentauri keräsi keväällä 2021 laajan kyselymateriaalin, jossa nuorilta tiedusteltiin heidän järjestö- ja harrastustoiminnasta. Kysely toteutettiin osana Talous ja Nuoret TAT ry:n tulevaisuuskyselyä. Kyselyyn vastasi kaikkineen 14 939 nuorta. Suurin osa vastaajista (96 %) on syntynyt vuosina 2002-2007.

Materiaalin suunnittelu ja sen kerääminen toteutettiin Kentaurin, Talous ja Nuoret ry:n, Humanistisen ammattikorkeakoulun ja Insight360 Oy:n yhteistyönä. Webropol-kyselyn linkki toimitettiin yläkouluihin, lukioihin sekä ammatillisiin toisen asteen oppilaitoksiin. Linkki välitettiin yhteistyössä Opetushallituksen, AMKE ry:n ja Sure Fire, Suomen rehtorit ry:n kanssa oppilaitosten rehtoreille. Oppilaitosten opiskelijat vastasivat toimitettuun linkkiin pääsääntöisesti koulutyönsä lomassa.

Kyselyyn vastasi yhteensä 14 939 nuorta. Heistä suurin osa (11 486) on yläkoulun 8. ja 9. luokan opiskelijoita. Lukiolaisia kyselyyn vastaajia on 2 168 ja ammatillisen toisen asteen opiskelijoita 1 285. Aineistossa on vastauksia kaikista maakunnista kaupungeista (59 %) ja muista kunnista (35 %).

Sukupuolijakauma on jossakin määrin tyttöpainotteinen. Hieman yli puolet (52 %, 7 813 vastausta) on ilmoittanut sukupuolekseen nainen. Vastaajista 41 % (6117) ilmoitti sukupuolekseen mies ja 2,8 % (425) muun sukupuolen. 584 vastaajaa ei merkinnyt lomakkeeseen sukupuoltaan.

Kyselyn taustalla on tutkimuskysymys siitä, miten nuorten harrastus- ja järjestötoiminta vaikuttaa nuorten kasvuun ja osallisuuteen sekä mikä niiden yhteiskunnallinen vaikuttavuus on. Kentaurissa tutkitaan tulevana vuosina tämän ja muun aineiston perusteella kysymyksenasettelua eri näkökulmista. Tässä julkaisussa on alustavia havaintoja ja tutkimustuloksia aineiston perusteella.

Aineisto tarjoaa laajuutensa ja monipuolisuutensa tähden erinomaiset mahdollisuudet tuottaa tutkittua tietoa yksilötasolla tutkimuskysymysten mukaisista aiheista. Runsautensa tähden aineisto tekee mahdolliseksi pureutua myös sellaisiin ilmiöihin, jotka koskevat vain pientä osaa nuoria.

Nuorten harrastustoiminnasta on tuotettu useita laadukkaita tietoaineistoja ja tutkimuksia. Tämän aineiston suunnittelussa on hyödynnetty muiden aineistojen kysymyksenasetteluita, mutta suoraa vertailtavuutta aiempiin tutkimusaineistoihin tulee välttää, sillä kysymyksenasettelu tässä on ollut erilainen kuin muissa aineistoissa ja tutkimuksissa.

Nuorten järjestötoiminnasta ja -sitoutuneisuudesta on nuorten harrastuneisuuteen verrattuna vähemmän tietoa. Tältä osin käsillä oleva aineisto tuottaa paljon uutta, aiempaan vertautumatonta tietoa.

Harrastus- ja järjestötoimintaa koskevien ydinkysymysten ohella kyselystä selviää runsaasti tietoa nuorten asenteista ja arvoista, tulevaisuuden suunnitelmista, koulumenestyksestä, perhelanteesta ja muista taustoittavista ja analyttistä syvyyttä tuottavista asioista.

Aineisto kerätty peruskoulun (8. ja 9. luokka) sekä ammatillisen toisen asteen oppilaitosten ja lukioiden opiskelijoiden keskuudesta. Aineiston kerääminen tapahtui 1.3.-1.4.202.

Tutkimuksen kyselylinkki välitettiin yhteistyössä Opetushallituksen, AMKE ry:n ja Sure Fire, Suomen rehtorit ry:n kanssa oppilaitosten rehtoreille. Aineiston keräämisen toteutti Insight360 Oy.

Vastaajia yhteensä 14 939

Yläkoululaisia 11 486

Lukiolaisia 2 168

Ammatillisia opiskelijoita 1 285

Tyttöjä 7 813 (52 %)

Poikia 6 117 (41 %)

Muun sukupuolisia 425 (2,8 %)

Ei halua kertoa sukupuoltaan 584 (3,9 %)

Asuinpaikka

kaupunki 59 %

Maaseutu 35 %



Yleiskuva nuorten harrastuksista ja järjestötoiminnasta

Pekka Kaunismaa

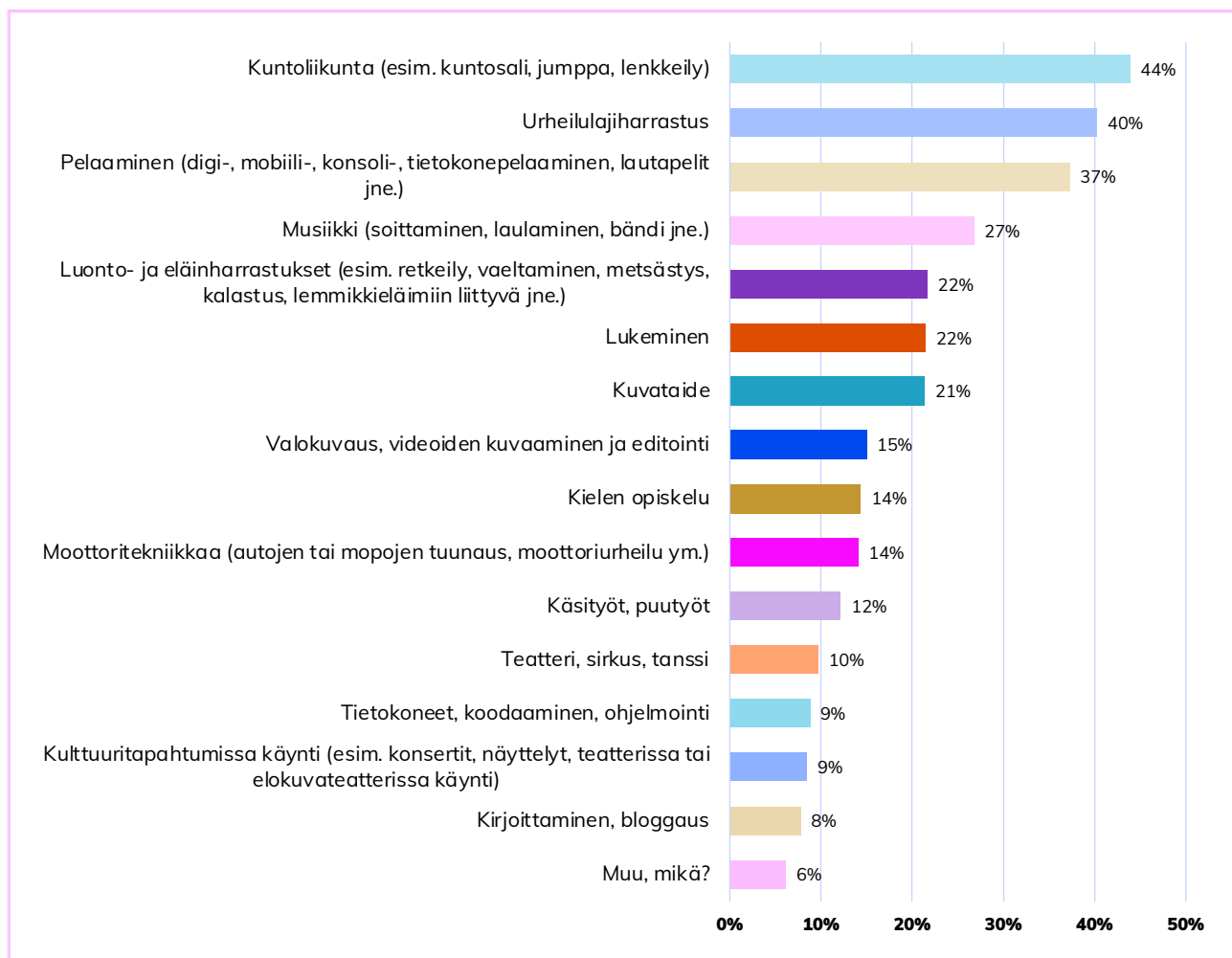
Kuviosta 1 ilmenee nuorten yleisimmät harrastukset. Liikunnalliset harrastukset ovat yleisimpiä kyselyyn vastanneiden keskuudessa. Kuntoliikuntaa harrastaa nuorista lähes joka toinen (44 %) ja jotakin urheilulajia 40 %. Kolmanneksi yleisimmäksi nousee aineiston mukaan pelaaminen (37 %). Seuraavaksi yleisimpiä ovat musisointiharrastus (27 %), luonto- ja eläinharrastukset (22 %), lukeminen (22 %), kuvataiteet (21 %). Muut luokittelun harrastuksissa ovat saaneet vastauksia alle 20 %, mutta harvinaisinkin, kirjoittamisen ja bloggaamisen harrastus, 8 %.

Kaikkiaan harrastukset jaettiin kyselyssä 15 eri luokkaan. Harrastusten luokittelussa on hyödynnetty aikaisemmissa tutkimusaineistoissa käytettyjä luokitteluja. Luokittelua on kuitenkin kehitelty Kentaurin tarpeiden mukaan.

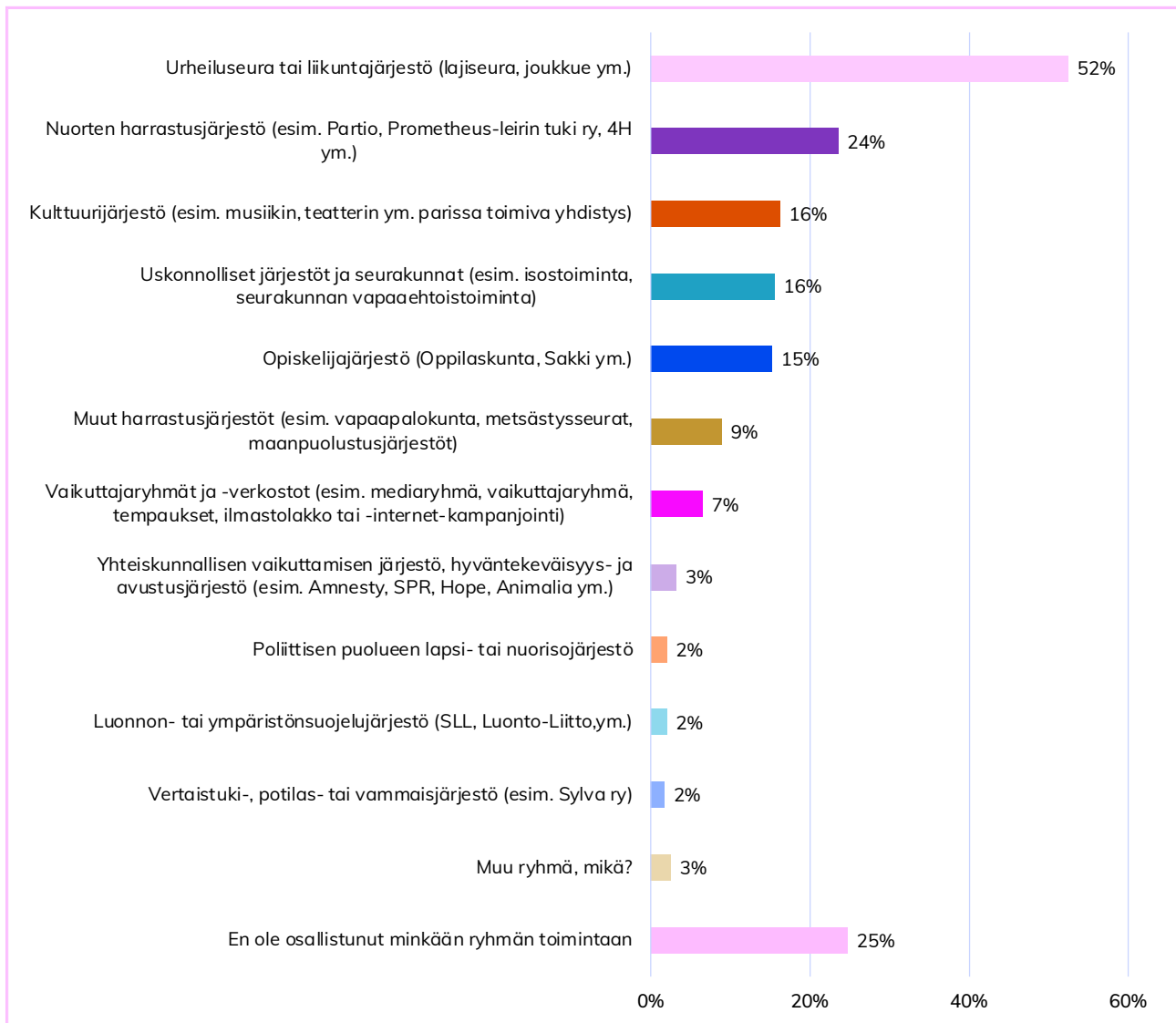
Yhdistystoimintaa kysyttiin 12 eri luokassa (kuvio 2). Kyselyssä pyydettiin vastaajaa merkitsemään vaihtoehdoista ne yhdistystyypit ja ryhmämuotoiset toiminnot, joihin hän on osallistunut. Vaihtoehdoissa on mukana tavanomaiseen yhdistysmuotoon organisoitujen toimintojen lisäksi uskonnollinen järjestö- ja seurakuntatoiminta sekä vapaamuotoiset vaikuttajaryhmät ja –verkot.

Yleisimmäksi ilmenee liikuntaseuratoiminta, johon osallistuu vastaajista useampi kuin joka toinen. Seuraavaksi yleisin yhdistystyyppi on nuorten harrastusjärjestöt, joka sisältää esimerkiksi

Yleisimmäksi ilmenee liikuntaseuratoiminta, johon osallistuu vastaajista useampi kuin joka toinen. Seuraavaksi yleisin yhdistystyyppi on nuorten harrastusjärjestöt, joka sisältää esimerkiksi



Kuvio 1. Nuorten harrastukset tyypeittäin (N=14903).



Kuvio 2. Järjestöosallistuminen tyypeittäin (N=14903).

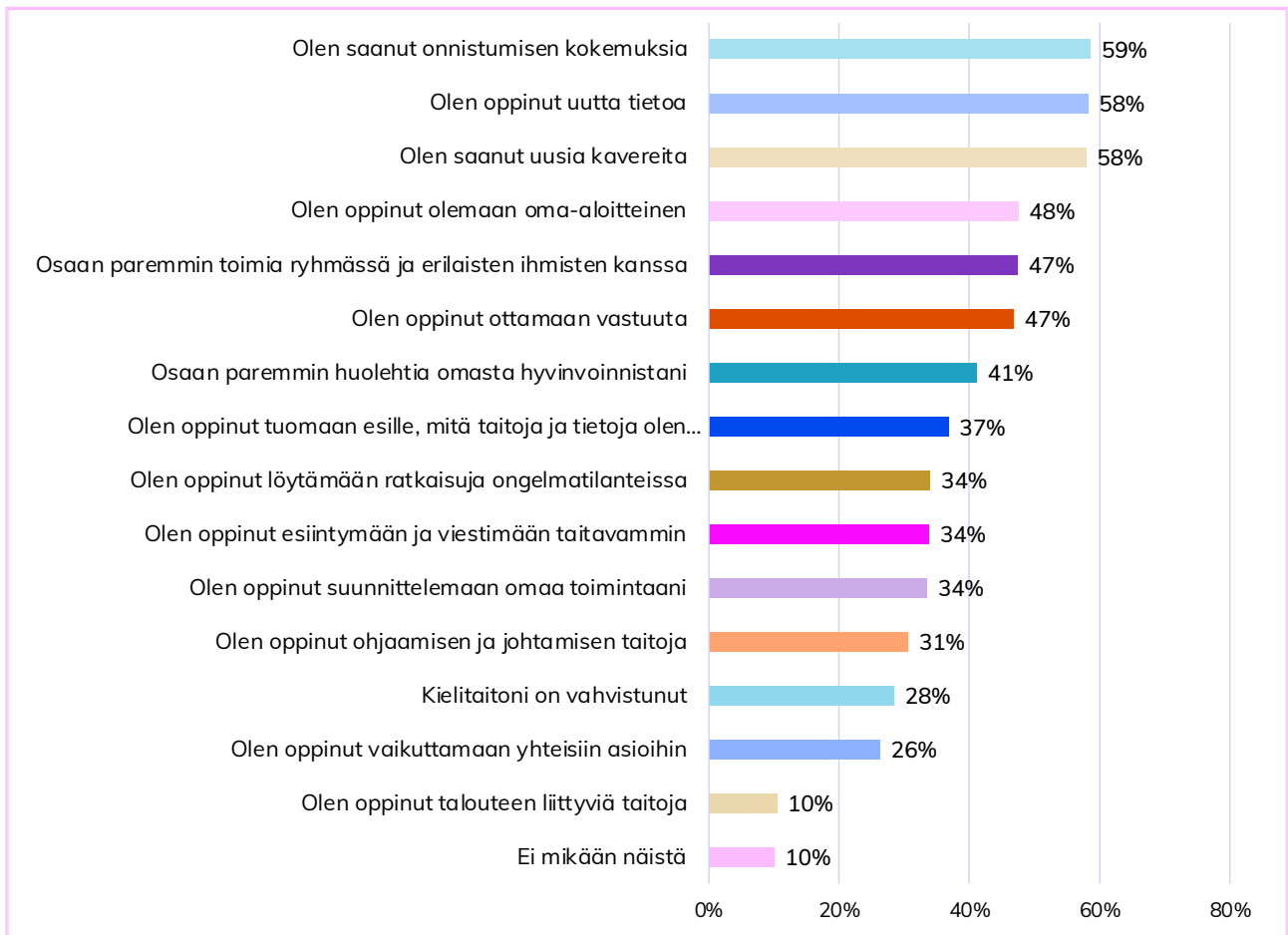
sellaiset suosittu järjestöt kuin Partion ja 4H-yhdistykset. Nuorten harrastusjärjestöjen toimintaan osallistuu joka neljäs vastaajista. Seuraavaksi yleisimmät (15-16 %) järjestötyypit nuorten keskuudessa ovat kulttuurijärjestöt, uskonnollinen järjestö- ja seurakuntatoiminta sekä opiskelijajärjestöt. Muissa luokissa on alle kymmenen prosenttia vastaajista.

Jotkin kysytyt yhdistystyyppit olivat vastaajien keskuudessa varsin harvinaisia. Esimerkiksi poliittisen nuorisojärjestön, luonnon- tai ympäristönsuojelujärjestön tai vertaistuki-, potilas- tai vammaisjärjestöjen toimintaan osallistui kuhunkin noin 2 % vastaajista. Aineiston runsaus antaa kuitenkin mahdollisuuden analysoida niihinkin osallistumista. Onhan 2 % kokonaisvastaajamäärästä lähes 300 vastaajaa.

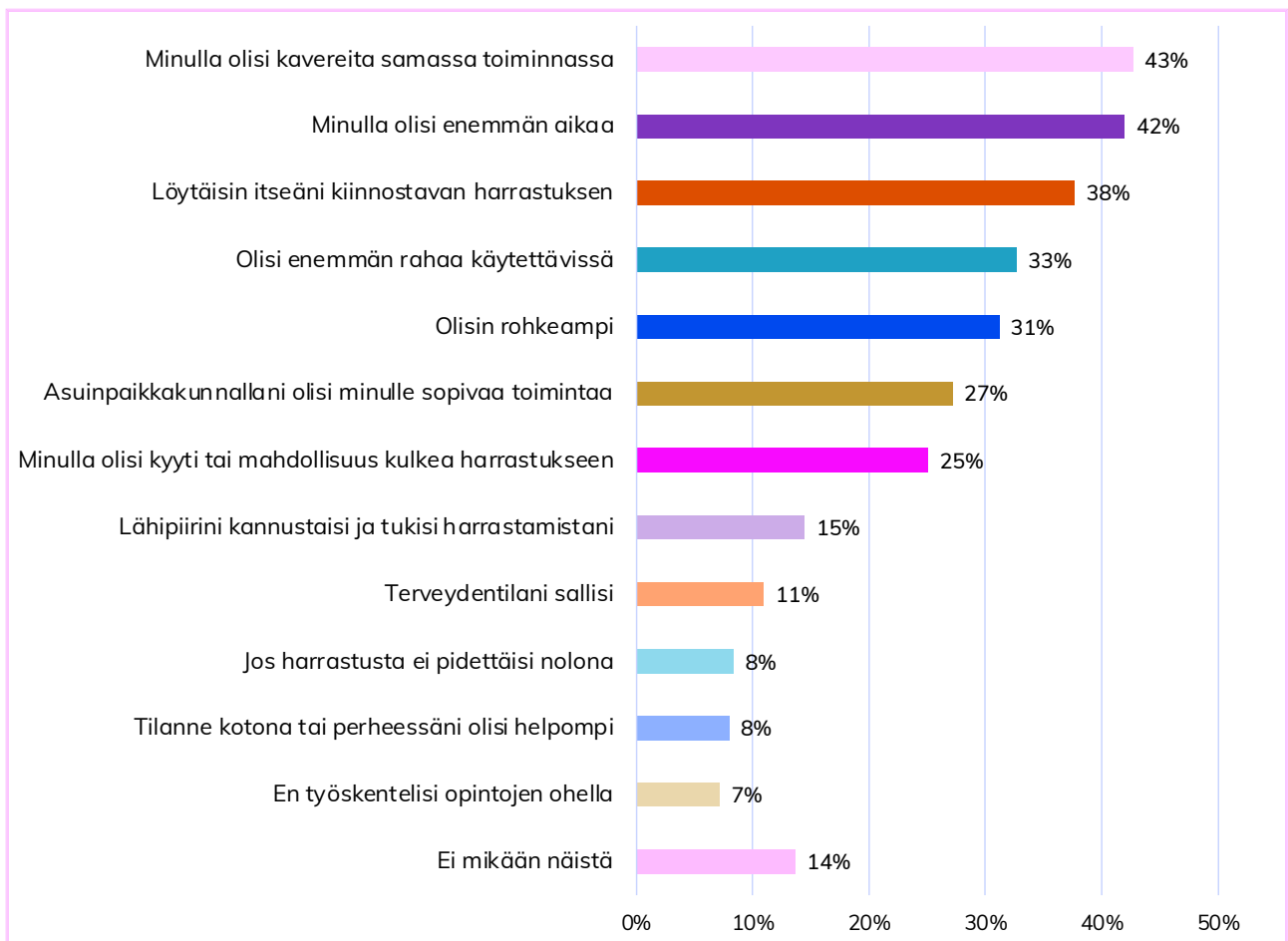
Kyselyssä tiedusteltiin vastaajilta myös sitä, mitä he katsovat oppineensa harrastus- ja järjestötoiminnassa. Tarkkaan ottaen kysyttiin: ”Arvioi, mitä seuraavista asioista olet saanut harrastus- ja yhdistystoiminnan kautta?”

Kolme yleisintä vastausta olivat: 1) nuoret olivat saaneet onnistumisen kokemuksia, 2) oppineet uutta tietoa ja 3) saaneet uusia kavereita. Toisin sanoen yleisimmän koetaan opitun itsetuntoon ja toimijuuteen, tietoon ja sosiaalisiin suhteisiin liittyviä asioita. Aineisto tarjoaa suuret mahdollisuudet analysoida monestakin näkökulmasta harrastus- ja järjestötoiminnalle ominaista nonformaalia ja informaalia oppimista. Tarkemmat tiedot käyvät ilmi kuvioista 3.

Kyselyssä on myös kysymys siitä, mikä kannustaisi nuoria harrastamaan ja toimimaan järjestöissä lisää, ja siinä on 12 vaihtoehtoa. Kysymysmuotoilu kuului: ”Merkitse ne kohdat, jotka lisääisivät haluasi ja mahdollisuksiasi harrastaa”. Yleisimmät vastaukset ovat: jos olisi kavereita samassa toiminnassa, jos olisi enemmän aikaa ja jos olisi enemmän rahaa käytettävissä. Tämä kysymys ja sen yhteydet muihin aineiston muuttujiin antaa mahdollisuuksia analysoida sitä, miten harrastuksia ja järjestötoimintaa voisi kehittää saavutettavammaksi ja vetovoimaisemmaksi. (Kuvio 4.)



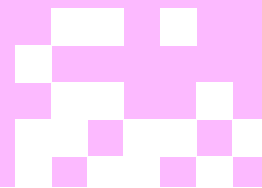
Kuvio 3. Mitä nuoret ovat oppineet harrastus- ja järjestötoiminnassa.



Kuvio 4. Tekijät, jotka kannustaisivat lisäämään harrastus- ja järjestötoimintaa.

Sukupuoli nuorten harrastus- ja järjestöosallistumisessa

Aino Tormulainen



Aineistoon vastanneista tyttöjä on 52 % ja poikia 41 %. Aineisto on siis jossain määrin tyttöpainotettu. Melko iso vastaajamäärä on vastannut muu tai en halua sanoa. Aivan aukotonta näiden kategorioiden tulkinta ei ole, sillä sukupuolten moninaisuuden suhteen vastauksien täysin luotettavuuden arviointia aineistosta ei vielä ole tarkasti tehty. Vastaajamäärät ovat kuitenkin isoja ja vastaajaprofiili on erilainen ja kiinnostava, joten voidaan tulkita tässä olevan kyse erilaisesta ryhmästä.

Sukupuolikategorioissa ”muu” ja ”ei halua sanoa” ei esiinny silmiinpistävästi tietyn lajin harrastus-

mattomuutta vaan melko monipuolista harrastamista. Ei-binääriset nuorten kohdalla esiintyy muutamia kiinnostavia eroja. Kuvataiteen harrastaminen on yleisempää muunsukupuolisilla tai niillä nuorilla, jotka eivät kyselyssä ole halunneet sanoa sukupuoltaan. Myös pelimaailma sekä tietokoneet, koodaaminen ja ohjelmointi ja musiikki ovat selkeästi heidän harrastuksiaan, jotka eivät ole vastatessaan asettuneet binääriseen sukupuolijakoon. – vastaukset ovat paikoin lähempänä tyttövastaajia (aktiivisuus luovissa harrastuksissa), toisaalta myös selkeää eroa – tyttöjä aktiivisempia pelaajia.

Taulukko 1. Harrastukset sukupuolen mukaan.

	Mies	Nainen	Muu	Ei halua sanoa
Kuvataide	7%	30%	44%	35%
Käsityöt, puutyöt	10%	13%	22%	16%
Moottoritekniikkaa	26%	5%	10%	11%
Teatteri, sirkus, tanssi	2%	16%	12%	12%
Lukeminen	11%	29%	31%	29%
Kirjoittaminen, bloggaus	3%	10%	20%	15%
Musiikki	17%	34%	27%	31%
Kuntoliikunta	36%	52%	23%	25%
Urheilulajiharrastus	42%	41%	23%	25%
Kulttuuritapahtumissa käynti	4%	11%	14%	12%
Valokuvaus, videointi	9%	19%	24%	20%
Tietokoneet, ohjelmointi	17%	2%	12%	13%
Pelaaminen	57%	21%	47%	39%
Kielen opiskelu	9%	18%	22%	22%
Luonto- ja eläinharrastukset	15%	27%	19%	21%
Muu, mikä?	6%	6%	10%	8%

Taulukko 2. Järjestösallistuminen sukupuolittain.

	Poika	Tyttö	Muu	Ei halua sanoa
Urheiluseura tai liikuntajärjestö	48%	58%	29%	34%
Nuorten harrastusjärjestö	16%	29%	25%	26%
Kulttuurijärjestö	7%	23%	21%	18%
Opiskelijajärjestö	10%	19%	17%	13%
Luonnon- tai ympäristönsuojelujärjestö	2%	2%	6%	4%
Vertaistuki-, potilas- tai vammaisjärjestö	1%	2%	5%	4%
Poliittisen puolueen nuorisojärjestö	2%	2%	6%	4%
Yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestö	2%	4%	8%	5%
Uskonnolliset järjestöt ja seurakunnat	8%	22%	13%	13%
Muut harrastusjärjestöt	11%	8%	9%	10%
Vaikuttajaryhmät ja -verkostot	4%	8%	14%	10%
Muu ryhmä, mikä?	2%	2%	6%	4%
En ole osallistunut minkään ryhmän toimintaan	31%	19%	31%	32%

Yleisesti tytöt osallistuvat kaikkeen järjestötoimintaan poikia enemmän, poikkeuksena poikien aktiivisempi osallistuminen ”muihin harrastusjärjestöihin” (esim. vapaalokunta, metsästysseurat, maanpuolustusjärjestöt). Esimerkiksi nuorten harrastusjärjestöissä sekä kulttuurijärjestöissä tytöt ja ei-binääriset nuoret ovat poikia selvästi aktiivisempia. Voidaan varovaisesti tulkita, että järjestöt näyttävät olevan mahdollisia turvallisia vapaa-ajan ympäristöjä sukupuoleltaan moninlaisille nuorille, mikä on varsin ilahduttavaa. Järjestökenttä voi tarjota positiivisen erityiskohtelun nimissä turvallisia tiloja ja toimintamahdollisuuksia juuri tietyille ryhmille, niin tytöille, pojille kuin esimerkiksi sateenkaarinuorille ja toimintarajoitteisille, joissa usein vertaistuki näyttäytyy toiminnan merkityksellisyyden motiivina.

Erilaisiin yhteiskunnallisiin järjestöihin, vertaistukitoimintaan tai luonnon- ja ympäristönsuojeluun liittyvien järjestöjen toimintaan ilmoitetaan osallistuttavan huomattavasti vähemmän kuin vapaamuotoisempiin vaikuttajaryhmiin tai -verkostoihin esimerkiksi erilaisissa vaikuttajaryhmissä ja nettikampanjoissa. Tytöt ja muunsukupuoliset ovat aktiivisia tällaisessa osallistumisessa.

Merkittävänä huomiona nostettakoon sukupuoleltaan moninaisten nuorten huomattavasti muita aktiivisempi osallistuminen yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestöihin sekä vapaamuotoisempaan vaikuttajatoimintaan. Arvioin, että tässä

näkynee mahdollisesti nuorten itsensä aktiivinen toiminta esimerkiksi juuri sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen moninaisuuteen liittyvässä tiedon lisäämisessä.

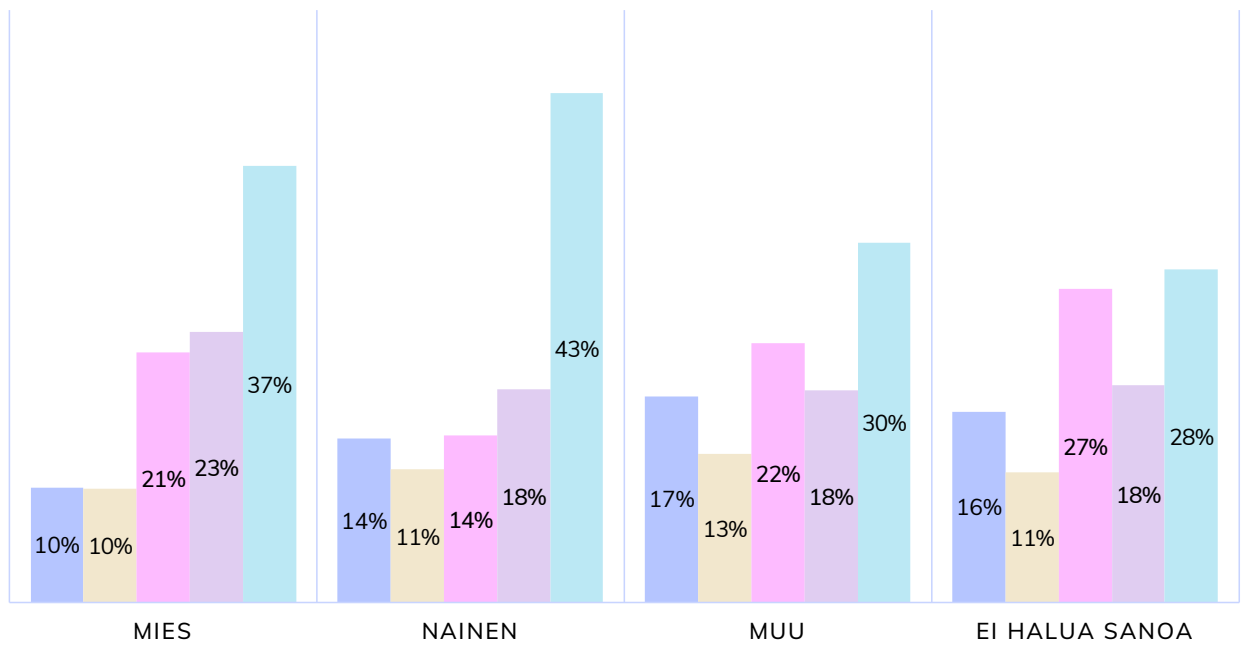
Tämän aineiston perusteella tyttöjen ja poikien harrastaminen on eriytyntä ja sukupuolten erot ovat huomattavia (kuviot 5). Samanlaisia havaintoja on tehty myös valtakunnallisen koko väestöä tarkastelevan vapaa-aikatutkimuksen tuloksissa.

Luovat harrastukset: kuvataide, teatteri & sirkus jne., lukeminen, kirjoittaminen ja musiikki ovat selkeästi enemmän tyttöjen kuin poikien harrastuksia.

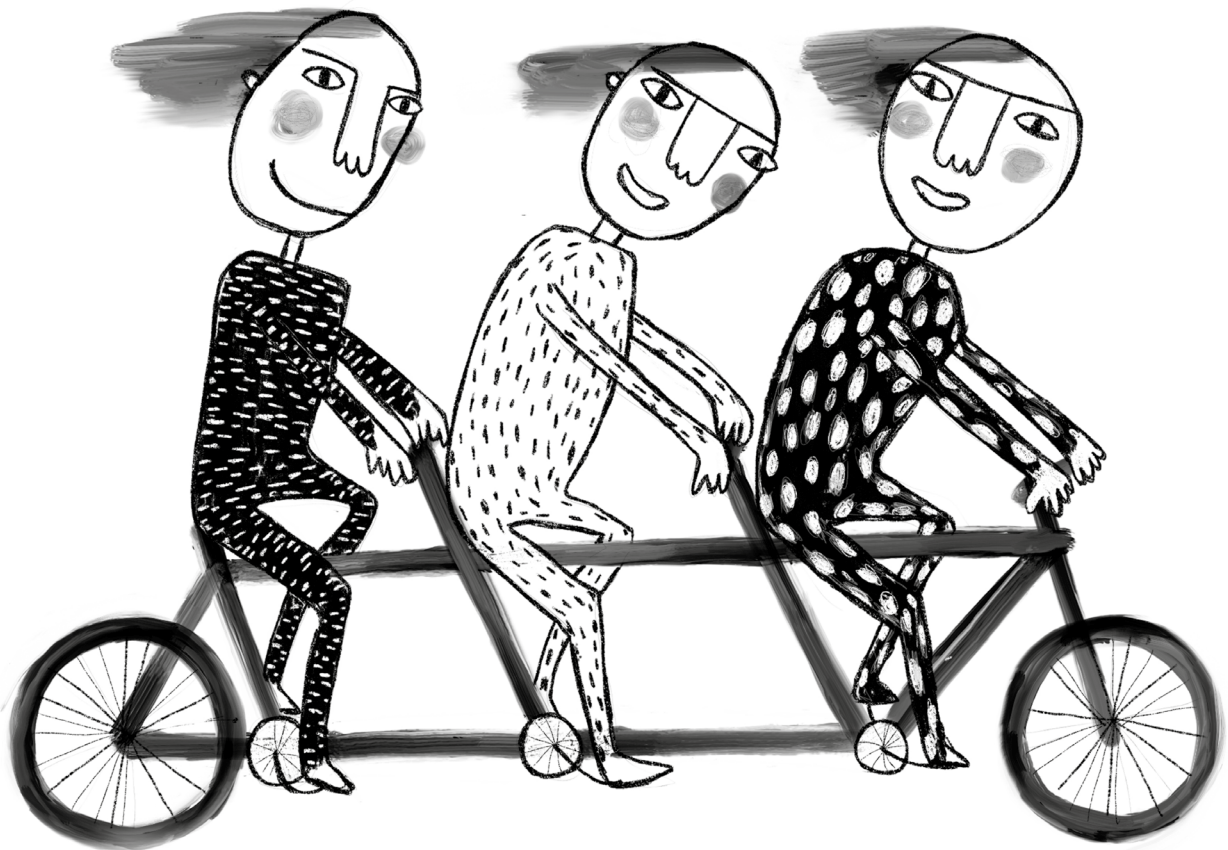
Poikavastaajat puolestaan ovat enemmistö pelajina ja moottoritekniikan harrastajina. Kuntoliikunnan ja urheilun harrastamisessa tytöt ja pojat ovat suunnilleen yhtä aktiivisia. Urheilulajiharrastus on pojilla hiukan tyttöjä yleisempää, kuntoliikunta (kuntosali, jumppa, lenkkeily) puolestaan tytöillä yleisempää.

MINULLA ON SÄÄNNÖLLINEN HARRASTUS

■ Täysin eri mieltä1 ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ Täysin samaa mieltä5



Kuvio 5. Säännöllinen harrastus sukupuolittain.



Nuorten harrastukset suhteessa koulumenestykseen ja perhetaustaan

Aino Tormulainen

Kun nuorten harrastamista tarkastellaan suhteessa koulumenestykseen, havaitaan, että ne nuoret, joiden koulumenestys on korkea osallistuvat aktiivisesti niin järjestötoimintaan kuin monipuolisesti harrastuksissa.

Yhdeksän keskiarvolla koulussa pärjäävät ovat melko monipuolisesti harrastavia, erityisesti liikunnan ja luovien harrastusten parissa, mikä aiempaan suhteutettuna osoittaa näiden yhdeksän ja yli op-

pilaiden olevan todennäköisesti tyttöjä. Koulussa menestyviä kiinnostaa muita vähemmän mopot, tietokoneet ja pelaaminen – aikaa käytetään siis opiskeluun, kuten esimerkiksi nostona 22% opiskelee kieliä, myös vapaa-ajalla. Toinen melko ääripään esille nouseva tulos on alle 7 keskiarvon moottoritekniikkaa harrastavat nuoret. Ilahduttavasti kuntoliikunta on kaikilla melko aktiivista, vaikkakin selvästi siinäkin on ero hyvin koulussa pärjäävien ja heikommin menestyvien välillä.

Taulukko 3. Harrastukset sukupuolen mukaan.

	9,0 tai yli	8,0-8,9	7,0-7,9	Alle 7,0
Kuvataide	28%	22%	16%	12%
Käsityöt, puutyöt	15%	12%	10%	10%
Moottoritekniikkaa (autojen tai mopojen tuunaus, moottoriurheilu ym.)	6%	13%	20%	28%
Teatteri, sirkus, tanssi	15%	10%	6%	5%
Lukeminen	40%	20%	10%	6%
Kirjoittaminen, bloggaus	13%	7%	4%	4%
Musiikki (soittaminen, laulaminen, bändi jne.)	38%	27%	19%	16%
Kuntoliikunta (esim. kuntosali, jumppa, lenkkeily)	55%	48%	37%	28%
Urheilulajiharrastus	52%	44%	33%	23%
Kulttuuritapahtumissa käynti (esim. konsertit, näyttelyt, teatterissa tai elokuvateatterissa käynti)	14%	8%	5%	4%
Valokuvaus, videoiden kuvaaminen ja editointi	18%	17%	12%	9%
Tietokoneet, koodaaminen, ohjelmointi	7%	9%	10%	8%
Pelaaminen (digi-, mobiili-, konsoli-, tietokonepelaaminen, lautapelit jne.)	32%	40%	39%	37%
Kielen opiskelu	22%	14%	10%	6%
Luonto- ja eläinharrastukset	30%	22%	17%	12%
Muu	4%	5%	8%	11%

Koulussa hyvin menestyvät (taulukko 4) todennäköisemmin osallistuvat myös järjestötoimintaan. Erityisesti he ovat aktiivisia harrastus-, kulttuuri- ja opiskelijajärjestöissä sekä seurakunnan toiminnassa, mutta myös muita aktiivisempia vaikuttajaryhmissä ja verkostoissa, eli vapaamuotoisemmassa kampanjoinnissa (kolmanneksi alin rivi) – ovat siis kiinnostuneita vaikuttamisesta ja mukana olemisesta.

Yhtenä erityisenä nostona otan esille tässä kategorian ”muut harrastukset” eli vapaapalokunta ja metsästys, maanpuolustus esimerkkeinä, mikä oli selvästi poikaenemmistön harrastuskenttä, ja mitä ilmeisemmin juuri alle 8 keskiarvon porukan toimintaympäristöä. Tässä yhdeksi merkittäväksi näkökulmaksi nousee se, että näissä ympäristöissä taitoja opitaan tekemällä, konkreettisesti

itse, eri tavoin kuin esim. perinteisessä koulussa. Merkittävää ja huolestuttavaakin on se, että he joilla koulussa ei mene niin hyvin, eivät ole myöskään osallistuneet minkään ryhmän toimintaan.

Vanhempien koulutustaso (kuvio 6) on yksi, ei kuitenkaan täysin selittävä tai aina pätevä, indikaattori perheen sosioekonomiseen tilanteeseen kuten varallisuuteen on ollut tarkastelussa. Vanhempien koulutustason ilmoittaminen ei ole nuorelle aina helppoa, joten tämän tiedon luotettavuutta joudutaan arvioimaan.

Kuitenkin nähdään, että urheilu ja liikuntaharrastukset ovat korkeakoulutettujen vanhempien lapsilla hiukan yleisempiä, lukeminen selkeästi yleisempää yliopistotaustaisten lapsilla, samoin musiikki ja kulttuuritapahtumissa käynti harrastuksena.

Taulukko 4. Järjestöosallistumisen yhteys koulumenestykseen.

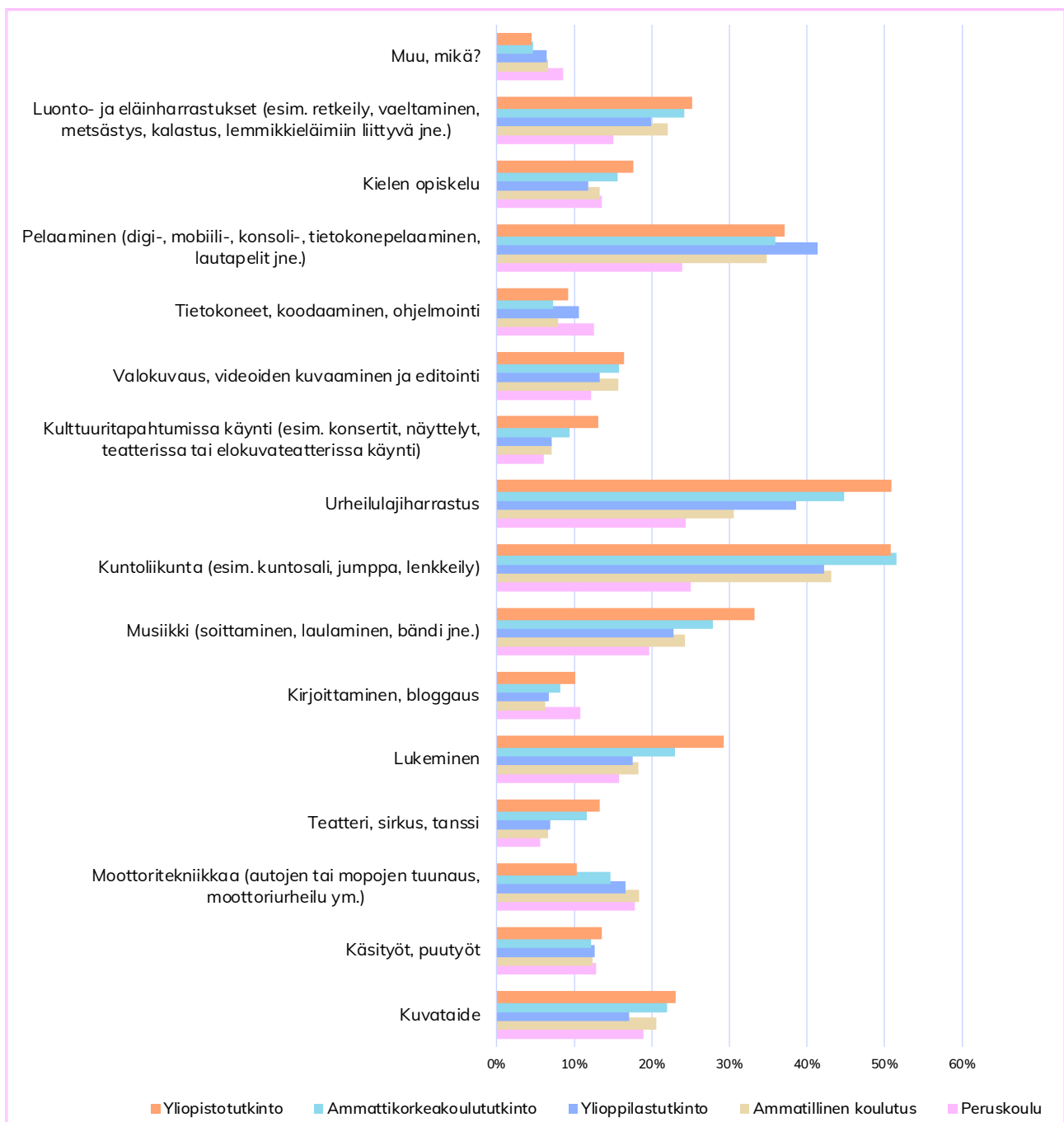
Koulutodistuksen keskiarvo	9,0 tai yli	8,0-8,9	7,0-7,9	Alle 7,0
Urheiluseura tai liikuntajärjestö (lajiseura, joukkue ym.)	67%	57%	43%	31%
Nuorten harrastusjärjestö (esim. Partio, Prometheus-leirin tuki ry, 4H ym.)	31%	25%	20%	13%
Kulttuurijärjestö (esim. musiikin, teatterin ym. parissa toimiva yhdistys)	26%	17%	9%	7%
Opiskelijajärjestö (Oppilaskunta, Sakki ym.)	25%	15%	9%	7%
Luonnon- tai ympäristönsuojelujärjestö (SLL, Luonto-Liitto, ym.)	3%	2%	2%	2%
Vertaistuki-, potilas- tai vammaisjärjestö (esim. Sylva ry)	2%	1%	2%	2%
Poliittisen puolueen lapsi- tai nuorisojärjestö	2%	2%	2%	3%
Yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestö, hyväntekeväisyys- ja avustusjärjestö (esim. Amnesty, SPR, Hope, Animalia ym.)	5%	3%	3%	2%
Uskonnolliset järjestöt ja seurakunnat (esim. isostoiminta, seurakunnan vapaaehtoistoiminta)	24%	16%	10%	8%
Muut harrastusjärjestöt (esim. vapaapalokunta, metsästysseurat, maanpuolustusjärjestöt)	8%	9%	10%	8%
Vaikuttajaryhmät ja -verkostot (esim. mediaryhmä, vaikuttajaryhmä, tempaukset, ilmastolakko tai -internet-kampanjointi)	9%	6%	5%	4%
Muu ryhmä, mikä?	3%	2%	3%	2%
En ole osallistunut minkään ryhmän toimintaan	11%	21%	33%	45%

Myös urheilu- ja liikuntaseuratoimintaan (kuvio 7) osallistuu enemmän korkeakoulutettujen lapset kuin muiden, sama ero on myös havaittavissa vaikkakin pienempänä harrastusjärjestöissä, sekä organisoidun kulttuuri- ja opiskelijatoiminnan suhteen. Lisäksi koulutustausta näkyy myös erona niiden nuorten kohdalla, jotka eivät ole osallistuneet mihinkään toimintaan eli peruskoulu ja ammatillisen koulutuksen taustaisten vanhempien lapset ovat useammin niitä, jotka eivät osallistu lainkaan.

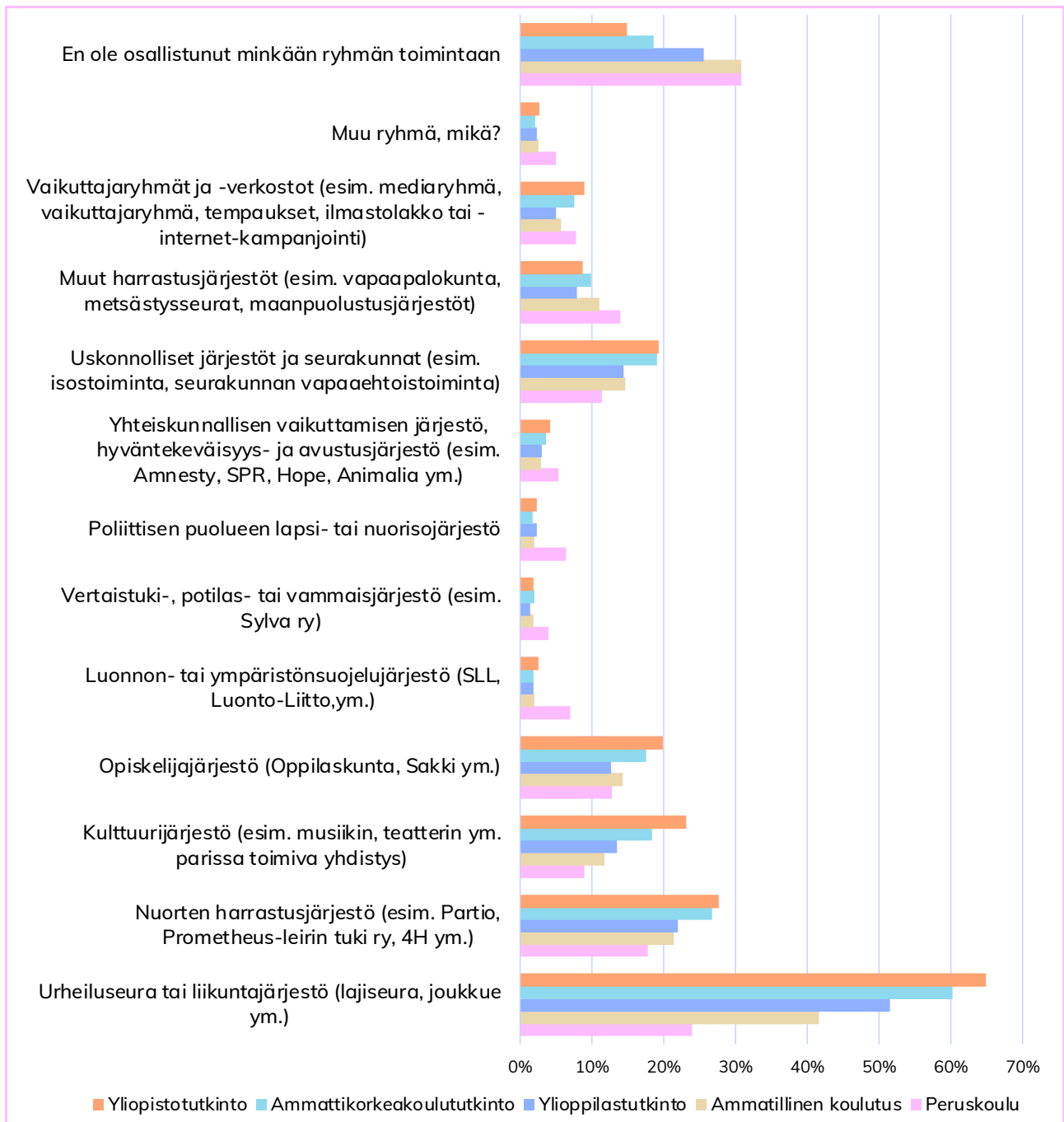
Ne nuoret, joiden molemmat vanhemmat ovat työelämässä, heidän osallistuminen on hiukan aktiivisempaa lähes kaikissa järjestöissä. Merkittävää eroa on havaittavissa urheiluseuran tai liikuntajärjestön osallistumisessa, jossa lähes puolet enemmän osallistuvat ne nuoret joiden

molemmat vanhemmat ovat töissä (57%) kuin ne, joiden kumpikaan vanhempi ei ole töissä (28%), toinen tällainen isompi ero on kokonaan toimintaan osallistumattomien kohdalla. Eli 34 % työttömien vanhempien lapsista ei osallistu mihinkään toimintaan, kun taas molempien työssä käyvien lasten kohdalla luku on 22%. Tulkintana tästä voi tehdä, että harrastaminen yhä maksaa ja vaatii erilaisia resursseja, erityisesti urheilu- ja liikuntaharrastuksissa tulotasolla voi olla merkitystä.

Jatkotarkastelussa lisätaustamuuttujat kuten asumismuoto, äidinkieli ristiintaulukoituna esimerkiksi nuoren opintomenestyksen tai opiskelupaikan kanssa voivat tuottaa lisänäkyjä sosioekonomisen taustan vaikutuksista harrastamiseen.



Kuvio 6. Vanhempien koulutustausta ja harrastukset.



Kuvio 7. Vanhempien koulutustausta ja osallistuminen järjestötoimintaan.

Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten oppimisessa

Lauri Vaara

Puhuttaessa oppimisesta ja opiskelusta, ajatuksemme lentelevät nopeasti koulun penkille. Toisaalta tiedostamme, että oppimista tapahtuu paljon myös koulun ulkopuolella. Digitalisaation siivittämänä on lisäksi varsin järkeenkäypää todeta, että koulun ulkopuoliset oppimistarjoomat ovat monipuolistuneet entisestään ja etenkin nuoremmat sukupolvet ovat oppineet hyödyntämään näitä uusia mahdollisuuksia. Ovathan he syntyneet ja kasvaneet keskellä kovaa vauhtia digitalisoituvaa maailmaa. Puhuttaessa oppimisympäristöjen laajentamisesta onkin hyvä muistaa, että koulun ja opettajien lisäksi myös nuoret itse laajentavat oppimisympäristöjään.

TAT Nuorten tulevaisuusraportti 2021 –kyselytutkimuksesta selviää, että se, mitä oppimisympäristöjä nuoret milloinkin suosivat, riippuu paljon opittavasta asiasta. Tuloksista esimerkiksi ilmenee, että omista kiinnostuksen kohteista opittiin pääasiassa muualta, mutta työelämävalmiuksien oppimisen kohdalla koulu oli edelleen yksittäisistä oppimisympäristöistä merkittävin. Koulun ulko-

puolisista oppimisympäristöistä lähipiirin ja digitaalisen ulottuvuuden lisäksi tärkeäksi kasvualustaksi nousi harrastustoiminta. Tulosten perustella voi todeta, että vaikka koulu on todennäköisesti edelleen yksittäisistä oppimisympäristöistä vaikuttavin, on se kuitenkin vain yksi monesta oppimisympäristöstä.

Erilaisten informaali- ja nonformaali-oppimisympäristöjen suhde formaaliin koulutukseen on ajankohtainen ja kiinnostava aihe. Esimerkiksi yhä useampi järjestö on suunnitelmallisesti kehittänyt oman toimintansa pedagogiikkaa sekä huomioinut entistä paremmin myös opetussuunnitelmien tavoitteet. Tämän tavoitteena on paitsi toiminnan laadun parantaminen myös yhteyksien luominen formaaliin koulutuksen suuntaan, jota järjestötoiminnassa opittu voi täydentää monella tavalla. Muualla opitun tunnistaminen ja tunnustaminen on kuitenkin osoittautunut kouluissa varsin haastavaksi ja kyselyssä vain 36% nuorista koki, että koulussa arvostetaan heidän vapaa-ajalla ja harrastuksissa oppimiaan asioita.

Formaali oppimisympäristö

= muodollinen koulutusympäristö, jossa tarkoin säännelty opetus johtaa formaaliin pätevyyteen tai tutkintoon.

Esimerkki: oppilaitokset

Nonformaali oppimisympäristö

= ovat ympäristöjä, jossa oppiminen on tavoitteellista ja ohjattua, mutta ei kuitenkaan siinä mielessä virallista, että se johtaisi suoraan muodolliseen pätevyyteen tai tutkintoon.

Esimerkki: järjestöt, museot

Informaali oppimisympäristö

= omaehtoista, omien kiinnostuksenkohteiden ja aktiviteettien ohjaamaa oppimista vapaa-ajalla. Useimmiten opitaan tekemällä ja kokemalla – ei määrätietoisesti opiskelemalla.

Esimerkki: omat vapaa-ajan harrastukset ja ajanvietteet

Taulukko 5. Työelämästä ja kiinnostuksen kohteista oppiminen eri oppimisympäristöissä – säännöllisesti harrastavat vs. epäsäännöllisesti harrastavat.

Oppimisympäristö	Ei säännöllistä harrastusta		Säännöllinen harrastus	
	Opin työelämävalmiuksista	Opin kiinnostuksen kohteista	Opin työelämävalmiuksista	Opin kiinnostuksen kohteista
Kouluopetus	61%	40%	64%	44%
Tekemällä tai puhumalla kavereiden kanssa	49%	57%	49%	58%
Tekemällä tai puhumalla vanhempien kanssa	53%	45%	57%	49%
Sosiaalisen median foorumit	15%	20%	14%	20%
YouTube	25%	43%	23%	41%
Muu some	26%	59%	25%	57%
Lukemalla	31%	30%	37%	34%
Järjestötoiminnasta	7%	5%	9%	7%
Harrastustoiminnasta	12%	19%	30%	44%
Pelaamalla	10%	20%	10%	19%

Osaamiskeskus Kentaurissa olimme kuitenkin ymmärrettävästi erityisen kiinnostuneita nuorten järjestö- ja harrastustoiminnan tarjoamista oppimisympäristöistä. Siitä syystä nonformaaleja oppimisympäristöjä sekä niissä opittuja asioita kartoitettiin tämän vuoden TAT Nuorten tulevaisuusraportti –kyselytutkimuksessa erillisessä järjestö- ja harrastustoimintaa kartoittavassa osiossa, josta Osaamiskeskus Kentauri vastasi. Tulokset osoittivat, että järjestö- ja harrastustoiminta pystyy tarjoamaan harrastaville nuorille merkittävän nonformaalin oppimisympäristön, joskin eri järjestöjäsenyyksien ja harrastuksen välillä oli huomattavia eroja siinä, mitä nuoret kokivat siellä oppivansa.

60% vastaajista ilmoitti omaavansa säännöllisen harrastuksen. Voidaan toki väitellä, että onko se nyt paljon vai vähän, mutta joka tapauksessa harrastusten ulkopuolelle jäävät nuoret huolettavat erityisesti nyt, kun tiedämme kuinka monipuolisia oppimisympäristöjä järjestö- ja harrastustoiminta pystyy tarjoamaan. Harrastuneisuudella näyttäisi tulosten valossa olevan muitakin merkityksiä. Säännöllisesti harrastavat näyttäisivät suosivan jonkin verran virallisempia oppimisympäristöjä kuin ei-harrastavat, kuten kouluopetusta, lukemista sekä keskusteluja vanhempien kanssa.

Urheiluseuraan kuuluminen oli nuorten keskuudessa yleisin yhdistysjäsenyys, ja vaikka se ei ollutkaan nuorten vastausten pohjalta oppimisympäristöistä hedelmällisin, oli se kuitenkin yksi monipuolisimmista. 25% vastaajista ilmoitti,

ettei kuulunut mihinkään vaihtoehtoiksi aneetuista järjestö- tai yhdistystyypeistä. On mielenkiintoinen kysymys, millainen yhteys järjestö- tai yhdistysjäsenyydellä on nuorten tulevaisuuden valintoihin sekä menestykseen niin koulussa, vapaa-ajalla kuin työelämässäkin.

Nuorten järjestö- ja harrastustoiminnassa kokemat oppimistulokset (taulukko 6) voidaan jakaa tulosten perusteella neljään osa-alueeseen: vuorovaikutustaidot, oman toiminnan johtamiseen liittyvät taidot, itsetunnon vahvistamiseen liittyvät taidot sekä uuden tiedon omaksuminen. Esimerkiksi urheiluharrastus oli yhteydessä uusien kavereiden saamiseen, omasta hyvinvoinnista huolehtimiseen sekä vastuun kantamiseen. Kulttuuriin liittyvä toiminta taas oli yhteydessä vuorovaikutustaitoihin sekä uusien tietojen oppimiseen. Tietotekniikka- ja käsityöharrastuksissa painopiste oli ongelmanratkaisuisissa sekä kielitaidossa. Toisaalta oli myös harrastuksia, joissa nuoret kokivat oppivansa varsin tasaisesti erilaisia valmiuksia, kuten luonto- ja eläinharrastukset. Erilaiset järjestöt ja harrastukset tarjoavat siis varsin erilaisia oppimisympäristöjä, jossa toiminta ja sen sisällöt luonnollisesti myös määrittelevät sitä, mitä siellä opitaan.

Tuloksista ilmenee, että nuorten on todennäköisesti ollut haastavaa eritellä yhdistystoimintaa harrastustoiminnasta. He eivät koe oppivansa yhdistysjäsenyydestä vaan yhdistyksen tarjoamasta harrastustoiminnasta. Joka tapauksessa kyselyn

Taulukko 6. Oppiminen harrastuksissa yhdistystyypeittäin.

		Urheiluseura	Nuorten harrastusjärjestö	Kulttuurijärjestö	Opikeijijärjestö	Luonnonsuojelu	Vertaistuki ym.	Polittinen järjestö	Yhteiskunnallinen vaikuttaminen	Uskonnolliset järjestöt ja seurakunnat	Muut harrastusjärjestöt	Vaikutteijaryhmät	Muu ryhmä
Vuorovaikutus	Olen oppinut ohjaamisen ja johtamisen taitoja	41 %	44 %	44 %	49 %	35 %	36 %	38 %	44 %	51 %	40 %	50 %	38 %
	Olen oppinut vaikuttamaan yhteisiin asioihin	35 %	36 %	39 %	44 %	35 %	34 %	43 %	45 %	41 %	35 %	50 %	35 %
	Olen oppinut esiintymään ja viestimään taitavammin	43 %	44 %	62 %	52 %	40 %	41 %	42 %	49 %	55 %	39 %	54 %	39 %
	Osaan paremmin toimia ryhmässä ja erilaisten ihmisten kanssa	62 %	61 %	67 %	67 %	50 %	47 %	47 %	60 %	69 %	54 %	66 %	56 %
Oman toiminnan johtaminen	Olen oppinut suunnittelemaan omaa toimintaani	42 %	42 %	46 %	47 %	38 %	39 %	33 %	44 %	47 %	40 %	50 %	40 %
	Olen oppinut olemaan oma-aloitteinen	58 %	59 %	63 %	65 %	50 %	48 %	48 %	59 %	64 %	57 %	63 %	47 %
	Olen oppinut löytämään ratkaisuja ongelmatilanteissa	41 %	44 %	45 %	49 %	40 %	41 %	39 %	46 %	47 %	44 %	49 %	43 %
	Olen oppinut ottamaan vastuuta	59 %	58 %	60 %	64 %	50 %	50 %	49 %	61 %	64 %	58 %	62 %	55 %
Itsetunnon vahvistuminen	Olen saanut onnistumisen kokemuksia	72 %	70 %	77 %	75 %	55 %	59 %	49 %	68 %	75 %	66 %	73 %	64 %
	Olen saanut uusia kavereita	74 %	68 %	73 %	73 %	53 %	58 %	53 %	63 %	74 %	64 %	73 %	62 %
	Osaan paremmin huolehtia omasta hyvinvoinnistani	55 %	49 %	50 %	55 %	41 %	45 %	40 %	55 %	54 %	48 %	53 %	42 %
	Olen oppinut tuomaan esille, mitä taitoja ja tietoja olen harrastuksissani saavuttanut	48 %	47 %	55 %	52 %	46 %	41 %	39 %	50 %	52 %	47 %	56 %	51 %
Uusien tietojen oppiminen	Kielitaitoni on vahvistunut	30 %	32 %	36 %	35 %	32 %	32 %	33 %	41 %	33 %	32 %	43 %	32 %
	Olen oppinut uutta tietoa	66 %	71 %	74 %	56 %	56 %	58 %	53 %	70 %	73 %	70 %	72 %	67 %
	Olen oppinut talouteen liittyviä taitoja	11 %	14 %	12 %	15 %	17 %	15 %	24 %	21 %	14 %	18 %	19 %	17 %
	Ei mikään näistä	4 %	5 %	3 %	3 %	4 %	4 %	4 %	2 %	2 %	4 %	2 %	9 %

tulosten perusteella nuoret oppivat järjestö- ja harrastustoiminnasta todella paljon – ja myös sellaista, joka täydentää hyvin koulussa opittua sekä valmistaa monipuolisesti tulevaisuuteen.

Kyselyn tulokset herättävät kuitenkin kysymyksiä liittyen eri lähtökohdista tulevien nuorten valmiuksiin sanoittaa omaa oppimistaan järjestö- ja harrastustoiminnassa. Esimerkiksi moottoritekniikkaan liittyvä harrastus näyttäytyi tulosten

valossa huomattavasti vähemmän antoisammalta oppimisympäristöltä kuin esimerkiksi kulttuuriin liittyvä harrastus. Yleisesti on kuitenkin tiedossa, että moottoritekniikka on monipuolinen ja haastava harrastus. Herääkin kysymys, että missä määrin nuoret ovat itse tietoisia harrastuksissaan oppimistaan asioista ja miten eri harrastuksiin liittyvät yleiset ennakkoluulot voivat vaikuttaa nuoren omaan käsitykseen vaikkapa oman harrastuksensa ”sivistyneisyydestä”.

Taulukko 7. Oppiminen harrastuksissa harrastuksittain.

		Kuvataide	Käsityöt, puutyöt	Moottortekniikka	Teatteri, tanssi, sirkus	Lukeminen	Kirjoittaminen, bloggaus	Musiikki	Kuntoliikunta	Urheilulajiharrastus	Kulttuuritapahtumat	Valokuvaus ym.	Tietokoneet ym.	Palaaminen	Kielten opiskelu	Luonto ja eläinharrastukset	Muu
Vuorovaikutus	Olen oppinut ohjaamisen ja johtamisen taitoja	32 %	35 %	29 %	46 %	37 %	41 %	37 %	40 %	43 %	45 %	41 %	33 %	31 %	37 %	41 %	27 %
	Olen oppinut vaikuttamaan yhteisiin asioihin	29 %	31 %	25 %	40 %	32 %	39 %	33 %	34 %	36 %	43 %	37 %	29 %	27 %	34 %	34 %	23 %
	Olen oppinut esiintymään ja viestimään taitavammin	42 %	39 %	26 %	71 %	46 %	54 %	51 %	42 %	41 %	63 %	48 %	33 %	33 %	45 %	42 %	25 %
	Osaan paremmin toimia ryhmässä ja erilaisten ihmisten kanssa	51 %	50 %	40 %	69 %	57 %	59 %	57 %	59 %	63 %	67 %	57 %	44 %	48 %	56 %	58 %	40 %
Oman toiminnan johtaminen	Olen oppinut suunnittelemaan omaa toimintaani	38 %	42 %	34 %	45 %	42 %	48 %	40 %	43 %	44 %	48 %	45 %	36 %	33 %	42 %	44 %	28 %
	Olen oppinut olemaan oma-aloitteinen	54 %	57 %	49 %	62 %	57 %	59 %	58 %	60 %	59 %	64 %	60 %	47 %	47 %	56 %	62 %	37 %
	Olen oppinut löytämään ratkaisuja ongelmatilanteissa	38 %	42 %	39 %	43 %	42 %	47 %	41 %	41 %	44 %	51 %	45 %	44 %	38 %	43 %	46 %	31 %
	Olen oppinut ottamaan vastuuta	49 %	51 %	47 %	58 %	54 %	57 %	55 %	58 %	62 %	61 %	57 %	46 %	46 %	54 %	60 %	42 %
Itsetunnon vahvistuminen	Olen saanut onnistumisen kokemuksia	67 %	67 %	54 %	76 %	71 %	70 %	70 %	71 %	73 %	77 %	68 %	53 %	59 %	67 %	73 %	47 %
	Olen saanut uusia kavereita	60 %	59 %	56 %	76 %	61 %	62 %	64 %	67 %	76 %	70 %	66 %	58 %	60 %	60 %	65 %	50 %
	Osaan paremmin huolehtia omasta hyvinvoinnistani	42 %	46 %	37 %	52 %	47 %	48 %	47 %	58 %	58 %	52 %	48 %	35 %	39 %	45 %	51 %	29 %
	Olen oppinut tuomaan esille, mitä taitoja ja tietoja olen harrastuksissani saavuttanut	45 %	45 %	36 %	56 %	45 %	51 %	48 %	46 %	50 %	56 %	49 %	33 %	36 %	45 %	48 %	32 %
Uusien tietojen oppiminen	Kielitaitoni on vahvistunut	38 %	33 %	27 %	35 %	40 %	47 %	36 %	30 %	30 %	45 %	42 %	51 %	42 %	64 %	31 %	23 %
	Olen oppinut uutta tietoa	68 %	70 %	59 %	69 %	73 %	72 %	70 %	67 %	65 %	77 %	72 %	58 %	55 %	72 %	72 %	50 %
	Olen oppinut talouteen liittyviä taitoja	17 %	17 %	16 %	11 %	13 %	16 %	12 %	12 %	11 %	16 %	17 %	20 %	13 %	14 %	16 %	12 %
	Ei mikään näistä	7 %	7 %	10 %	3 %	6 %	5 %	5 %	1 %	4 %	4 %	5 %	10 %	10 %	6 %	5 %	23 %

Nuorten harrastus- ja järjestötoiminnan peilautuminen nuorten kokemuksiin muun muassa elämänhallinnasta, vastuullisuudesta ja osallisuudesta

Eeva Sinisalo-Juha

Kyselyssä on 40 asenneväittämää, joiden avulla saadaan näkökulmaa nuorten arvoihin ja asenteisiin. Seuraavassa esitetyt summamuuttujat on muodostettu yhdistämällä neljästä kuuteen asenteita ja arvoja kuvaavien väittämien vastauksia. Kysymyksiin on vastattu viisiportaisella Likert-asteikolla.

Järjestö- ja harrastustoiminnan suhde kokemukseen elämänhallinnasta ja osallisuudesta

Urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen toimintaan osallistumisella näyttää olevan vahvistava positiivinen vaikutus nuorten kokemukseen elämänhallinnasta, vastuullisuudesta, oppimisesta sekä osallisuudesta yhteisöihin ja yhteiskuntaan (taulukko 8). Sen sijaan vertaistuki-, potilas- tai vammaisjärjestöjen tai poliittisen puolueen lapsi- tai nuorisojärjestöjen toimintaan vaikuttasi osallistuvan nuoria,

joiden kokemus elämänhallinnastaan on heikompi. Ehkä yllättäen nuorten kokemus vastuullisuudesta on vähäisintä niillä nuorilla, jotka ovat mukana vapaapalokunnan, metsästysseurojen, maanpuolustusjärjestöjen toiminnassa sekä poliittisten puolueiden lapsi- ja nuorisotoiminnassa. Puolestaan nuoret, jotka toimivat vaikuttajaryhmissä ja –verkostoissa vaikuttaisivat kokevan sekä jonkin verran vastuullisuutta että vahvaa osallisuutta yhteiskuntaan. Syitä vastauksiin voidaan tässä vaiheessa vain arvailla. Palaamme näihin kysymyksiin aineiston analyysin syventyessä. Samalla kaikkien tässä kyselyssä mainittujen järjestöjen toimintaan osallistuvat nuoret kokevat vähintään hieman osallisuutta sekä yhteisöihin että yhteiskuntaan. Ylipäätään kokemus osallisuudesta ei kaikkien järjestöjen osalta ole aivan niin vahva kuin olisi voinut odottaa, mutta tähänkin kysymykseen toivomme saavamme selvyyttä, kun aineiston seuraavat analyysit tarkentavat kuvaa.

Taulukko 8. Järjestöosallistumisen yhteys elämänhallinnan, vastuullisuuden ja osallisuuden summamuuttujiin.

	Elämänhallinta	Vastuullisuus	Osallisuus Yhteisöihin	Osallisuus yhteiskuntaan
Urheiluseura tai liikuntajärjestö	0,283*	0,118*	0,114*	0,139*
Nuorten harrastusjärjestö	-0,002	0,125*	0,031*	0,08*
Kulttuurijärjestö	0,036*	0,179*	0,044*	0,134*
Opiskelijajärjestö	0,052*	0,121*	0,057*	0,125*
Luonnon- tai ympäristönsuojelujärjestö	0,002	0,023*	0,003	0,036*
Vertaistuki-, potilas- tai vammaisjärjestö	-0,012*	0,001	0,01*	0,017*
Poliittisen puolueen lapsi- tai nuorisojärjestö	-0,012*	-0,027*	0,013*	0,042*
Yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestö, hyväntekeväisyys- ja avustusjärjestö	-0,003	0,051*	0,01*	0,064*
Uskonnolliset järjestöt ja seurakunnat	0,032*	0,151*	0,074*	0,103*
Muut harrastusjärjestöt	0,053*	-0,034*	0,045*	0,017*
Vaikuttajaryhmät ja -verkostot	-0,005	0,095*	0,036*	0,128*

Urheiluseurojen tai liikuntajärjestöjen toimintaan osallistumisella on vahvin korrelaatio kokemukseen elämänhallinnasta, kuten myös osallisuudesta yhteisöihin ja yhteiskuntaan. Kokemus vastuullisuudesta on vahvinta kulttuurijärjestöjen toiminnassa mukana olevilla.

Nuorten harrastustoiminnan suhde kokemukseen elämänhallinnasta ja osallisuudesta

Kun tarkastellaan samoja summamuuttujia suhteessa nuorten harrastamiseen (taulukko 9), voidaan havaita, että nuorten kokemukset kuntoliikunta- ja urheilulajiharrastuksen parista ovat aivan linjassa edellä esitettyjen urheiluseurojen ja liikuntajärjestöjen toimintaan osallistuvien nuorten kokemusten kanssa. Urheilulajiharrastuksen parissa nuorten kokemus elämänhallinnasta on jopa korkeampi kuin mitä nuorten vastausten perusteella oli havaittavissa seuratoiminnan osalta. Lisäksi voidaan nuorten vastausten perusteella huomata, että ylipäätään vahvempi kokemus elämänhallinnasta liittyy urheilun tai liikunnan harrastamiseen. Sen sijaan nuorten kokemus elämänhallinnasta vaikuttaisi olevan heikointa kuvataiteita tai pelaamista harrastavilla nuorilla. Nuorten kokemus vastuullisuudesta on vahvinta lukemista ja kuvataiteita harrastavien nuorten parissa. Sen sijaan heikoimpana se näyttäytyy moottoritekniikanharrastajilla sekä tietokoneita tai pelaamista

harrastavilla. Nuorten harrastaminen liittyy aika heikosti kokemukseen osallisuudesta yhteisöihin, poikkeuksena urheilulaji- ja kuntoliikuntaharrastukset. Nuorisojärjestöt vaikuttaisivat tarjoavan paremman mahdollisuuden kokemukseen osallisuudesta yhteisöihin kuin harrastaminen. Nuorten kokemukset osallisuudesta yhteiskuntaan puolestaan näyttäisivät olevan pääsääntöisesti edes jossain määrin positiivisia, lukuun ottamatta niitä nuoria, jotka harrastavat moottoritekniikkaa, tietokoneita tai pelaamista. On luonnollisesti mahdotonta tietää, miten nuorten omassa ajattelussa järjestötoimintaan osallistuminen ja harrastaminen eroavat toisistaan. Tämäkin on asia, johon yritämme etsiä vastauksia aineiston analyysin seuraavissa vaiheissa.

Nuorten harrastaminen suhteessa muutamiin arvo- ja asenneväittämiin

Seuraavassa on muutama nosto nuorten vastauksista alla oleviin väittämiin suhteessa heidän harrastukseensa (taulukko 10). Mielenkiintoisesti ajan viettäminen internetissä ja oman sosiaalisen elämän aktiivisuuden tärkeys näyttäytyvät toisilleen vastakkaisina. Kärjistäen voisi kuvata, että mitä enemmän nuori viettää aikaansa internetissä, sitä vähemmän oman elämän sosiaalinen aktiivisuus on hänelle tärkeää ja päinvastoin. Loogisena jatkumona edellä esitettyyn, tässäkin näkyy oman

Taulukko 9. Harrastusten yhteys elämänhallinnan, vastuullisuuden ja osallisuuden summamuuttujiin.

	Elämänhallinta	Vastuullisuus	Osallisuus Yhteisöihin	Osallisuus yhteiskuntaan
Kuvataide	-0,172*	0,204*	-0,056*	0,058*
Käsityöt, puutyöt	-0,024*	0,052*	-0,009*	0,03*
Moottoritekniikka	0,034*	-0,229*	0,056*	-0,077*
Teatteri, sirkus, tanssi	0,032*	0,135*	0,039*	0,085*
Lukeminen	-0,052*	0,245*	-0,088*	0,179*
Kirjoittaminen, bloggaus	0,064*	0,141*	-0,021*	0,105*
Musiikki	-0,026*	0,184*	0,036*	0,095*
Kuntoliikunta	0,219*	0,12*	0,121*	0,146*
Urheilulajiharrastus	0,388*	0,054*	0,141*	0,111*
Kulttuuritapahtumissa käynti	-0,025*	0,132*	0,016*	0,132*
Valokuvaus, videoiden kuvaaminen ja editointi	-0,059*	0,114*	0,023*	0,075*
Tietokoneet, koodaaminen, ohjelmointi	-0,045*	-0,066*	-0,022*	0
Pelaaminen	-0,12*	-0,052*	-0,079*	-0,02*
Kielen opiskelu	-0,063*	0,135*	-0,028*	0,115*
Luonto- ja eläinharrastukset	0,044*	0,127*	-0,001	0,08*

Taulukko 10. Harrastusten suhde joihinkin asennemuuttujiin.

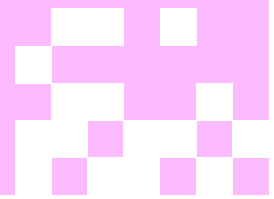
	Kuvataide	Moottoritekniikka	Lukeminen	Kuntoilikunta	Urheilulajiharrastus	Tietokoneet	Pelaaminen
Vietän internetissä suurimman osan vapaa-ajastani	0,142*	-0,105*	0,013*	-0,154*	-0,217*	0,134*	0,213*
Minulle on tärkeää, että sosiaalinen elämäni on aktiivista	-0,075*	0,037*	-0,094*	0,174*	0,155*	-0,058*	-0,1*
Meidän on tavoiteltava kaikkien ihmisten yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa	0,161*	-0,075*	0,082*	-0,042*	-0,112*	0,017*	0,01
Toivoisin, että Suomi ja suomalaiset suhtautuisivat avoimemmin muihin maihin ja niiden kansalaisiin	0,195*	-0,186*	0,204*	0,09*	0,035*	-0,071*	-0,055*
Tunnen itseni usein yksinäiseksi.	0,201*	-0,175*	0,218*	0,111*	0,037*	-0,059*	-0,036*

sosiaalisen elämän aktiivisuuden tärkeys kunto liikunnan ja urheilulajien harrastajille. Pelaamisen, lukemisen tai tietokoneiden harrastajille se ei vaikuta olevan tärkeää. Vastaavasti heidän kokemuksensa osallisuudesta yhteisöihin oli myös heikointa. Samalla on kiinnitettävä huomiota siihen, että moottoritekniikkaa, tietokoneita tai pelaamista harrastavat eivät tunne olevansa yksinäisiä, kuten kuvataiteita tai lukemista harrastavat nuoret kokevat olevansa. Yhdenvertaisuusnäkökulma ei ole urheilulajiharrastajille merkityksellinen, kuten se on kuvataiteiden harrastajille. Kuvataiteiden että lukemisen harrastajat kokevat Suomen ja suomalaisten avoimuuden muunmaalaisia kohtaan tärkeäksi. Sen sijaan moottoritekniikan harrastajat ovat siitä vastakkaista mieltä, kuten myös tietokoneita ja pelaamista harrastavat.

Ehkäpä eniten jatkopohdintaa tulee tämän aineiston pohjalta tuottamaan nuorten harrastamisen sukupuolittuneisuus, joka oli esillä jo aiemmassa artikkelissa. Harrastamisen sukupuolisen jakautuneisuuden seurauksena myös arvo- ja asennevastauksista näyttäytyy vahvana sukupuolen merkitys. Jo aineiston käsittelyn tässä vaiheessa kannattaa kiinnittää huomiota siihen, miten tyttöjen vastauksista nousee liberaalimpi maailmakuva ja poikien vastauksista konservatiivisempi. Tässä artikkelissa ei siihen vielä tämän enempää kiinnitetä huomiota, mutta jatkossa tämä ilmiö tulee varmuudella olemaan yhtenä mielenkiintomme kohteena.

Nuorten pelaaminen harrastuksena

Eeva Sinisalo-Juha



Tässä yhteydessä pelaamisella tarkoitetaan erilaisia digitaalisia, mobiileja tai tietokonepelejä, mutta myös esimerkiksi lauta- tai roolipelejä. Tämän aineiston pohjalta emme valitettavasti pysty tarkemmin erottelemaan eri pelien harrastajia. Seuraavassa joitain alustavia nostoja pelaamista harrastavien nuorten vastauksista. Aineistosta nousee esille erityisesti poikien innostus pelaamiseen (taulukko 11). Yli puolet pojista kertoo harrastavansa pelaamista ja tytöistä viidennes. Pelaaminen on myös useimmin mainittu harrastus muunsukupuolisten sekä niiden nuorten parissa, jotka eivät ole halunneet ilmoittaa sukupuoltaan. Toisin sanoen itsensä tytöksi luokittelevat ilmoittavat huomattavasti harvemmin harrastavansa pelaamista kuin muut sukupuolet. Äidinkielen osalta pyysimme nuoria kertomaan äidinkieltänsä ja jos heillä on kaksi yhtä vahvaa kieltä, niin ilmoittamaan ne molemmat (taulukko 12). Äidinkielen osalta huomiota kiinnittää arabiaa tai somaliaa äidinkielenään puhuvien nuorten vähäisempi pelaaminen ja toisaalta se, kuinka suuri osuus englantia äidinkielenään puhuvista nuorista ilmoittaa harrastavansa pelaamista.

Taulukko 11. Pelaaminen harrastuksena sukupuolen mukaan.

	Kaikki vastaajat	Pelaajia n=5514
Mies	6099	57 %
Nainen	7795	21 %
Muu	425	47 %
En halua sanoa	584	39 %
Kaikki	14903	37 %

Nuorilta kysyttiin myös heidän asumismuotoaan (taulukko 13). Nuorten pelaamisen ja asumismuodon suhteesta kiinnittää huomiota niiden nuorten pelaaminen, jotka ovat lastensuojelun piirissä eli asuvat joko sijaisperheessä tai laitoksessa. He ilmoittavat harrastavansa pelaamista selkeästi vähemmän kuin muut nuoret. Tähän havaintoon on vielä palattava aineiston analyysin syentyessä. Kun nuorten pelaamista katsotaan vanhempien työsäkäynnin mukaan (taulukko 14), pelaavat eniten ne nuoret, joiden toinen vanhempi käy töissä ja toiseksi eniten ne, joiden molemmat vanhemmat käyvät töissä. Vähiten harrastaa pelaamista ne nuoret, jotka eivät osaa sanoa, käyvätkö heidän vanhempansa töissä. Vähiten pelaamista harrastavien nuorten ryhmää voidaan jatkoanalyysissä tarkentaa, esimerkiksi liittyen heidän äidinkieleensä tai asumismuotoonsa.

Taulukko 12. Pelaamisen harrastaminen äidinkielen mukaan.

Äidinkieli	Pelaamisharrastus, %-osuus
Suomi	38 %
Ruotsi	35 %
Venäjä	32 %
Viro	30 %
Somali	20 %
Arabia	17 %
Englanti	54 %
Muu	33 %

Taulukko 13. Pelaamisen harrastaminen nuoren asumismuodon mukaan.

Asumismuoto	Pelaamisharrastus, %-osuus
Vanhempien / vanhemman / muun huoltajan luona asuva	38 %
Vuoroasuminen - vuorotellen kahden perheen välillä	37 %
Yksin asuva (myös soluasunto, kimppakämpä tms.)	35 %
Sijaisperhe	20 %
Laitos (nuorisokoti tms.)	27 %

Taulukko 14. Pelaamisen harrastaminen vanhempien työssäkäynnin mukaan.

Vanhempien työssäkäynti	Pelaamisharrastus, %-osuus
Molemmat vanhemmat käyvät töissä	37 %
Toinen vanhempi käy töissä	42 %
Kumpikaan ei käy töissä	34 %
En osaa sanoa	31 %

Nuoret harrastavat pelaamista pääasiassa oma-toimisesti (taulukko 15). Se ei siis tapahdu ohjastusti, esimerkiksi seuran tai nuorisotyön piirissä. Kiinnostavaa on, että vain 25 % nuorista ilmoittaa harrastavansa ryhmämuotoisesti. Tämä on linjassa pelaajien aiemmin nähtyjen vastausten kanssa, joiden mukaan pelaajat eivät koe osallisuutta yhteisöihin, eivätkä kaipaa sosiaalisesti aktiivista elämää, mutta samalla he eivät myöskään tunne itseään yksinäisiksi. Kysymyksen asettelussa voi myös olla hankaluutta, kun ajatellaan nuorta yksin kotona pelaamassa joukkuepelejä, jossa pelikaverit ovat yksin etänä pelaamassa. Pelaaminen harrastuksena on joka tapauksessa erittäin tärkeä tai tärkeä 70 % pelaajista (taulukko 16).

Taulukko 15. Pelaamisen harrastus omatoimisesti ja ryhmämuotoisesti.

Miten harrastat pelaamista?	
Omatoimisesti	76 %
Ryhmämuotoisesti	25 %

Tiedonhankinnassa omaa hyvinvointiaan koskevista asioista pelaamista harrastavat nuoret (taulukko 17), näyttäisivät hyödyntävän pelaamista ja YouTubea enemmän kuin muut vastaajat, samoin myös kouluopetusta. Samalla vastausten perusteella voidaan havaita, että he hankkivat tietoa hieman vähemmän kuin kaikki vastaajat kavereiden tai harrastustoiminnan kautta. Tärkein tiedonhankintakanava on kuitenkin kaikilla nuorilla, myös pelaamista harrastavilla, omat vanhemmat tai sukulaiset.

Taulukko 16. Pelaamisen harrastus omatoimisesti ja ryhmämuotoisesti.

Miten tärkeä pelaamisharrastus on sinulle?	
Ei yhtään	1 %
Jonkin verran	7%
Neutraali	22 %
Tärkeä	35 %
Erittäin tärkeä	35 %

Taulukko 17. Omaa hyvinvointia koskevien tietojen hankkiminen pelaamista harrastavilla ja kaikille vastaajilla.

Mistä koet saavasi tärkeimmät omaa hyvinvointiasi koskevat tiedot ja taidot? Valitse mielestäsi tärkeimmät vaihtoehdot.		
	Harrastaa pelaamista	Kaikki vastaajat
Kouluopetuksesta	47 %	43 %
Tekemällä tai puhumalla kavereiden kanssa	47 %	50 %
Tekemällä tai puhumalla vanhempien ja sukulaisten kanssa	57 %	57 %
Sosiaaliseen median keskustelufoorumeista / yhteisöistä (esim. facebook-ryhmät)	15 %	14 %
YouTube	34 %	26 %
Muu sosiaalinen media	32 %	35 %
Lukemalla (kirjat, paperiset lehdet, digitaaliset lehdet ja artikkelit)	31 %	29 %
Järjestötoiminnasta	5 %	4 %
Harrastustoiminnasta	25 %	28 %
Pelaamalla	18 %	10 %

Pelaamista harrastavista nuorista piirtyy vastaus-
ten valossa mielenkiintoinen omanlaisensa ryh-
mä. Tulevissa aineiston analyyseissä kiinnostusta
herättää harrastuksen sukupuolittuneisuus ja
toisaalta pelaamista harrastavien nuorten muista
erottuva profiili arvo- ja asennekysymysten vas-
tauksissa. Kyseessä on tärkeä tai erittäin tärkeä
harrastus yli 5500 kyselyyn vastanneelle nuorelle.
Pelaamista harrastavien nuorten vastauksia tähän
kyselyyn on mielenkiintoista selvittää jatkossa lä-
hemmin.

